

RESSENYA DEL SOPAR-DEBAT AMB EL CONSELLER CASTELLS (21-02-06)

El passat dimarts 21 de febrer, iniciàrem un nou cicle de sopars-col·loqui del Cercle encaminat a compartir opinió i debat amb convidats claus en el desenvolupament de l'Estatut i les polítiques per assolir el futur.

En el primer sopar del 2006, comptàrem amb la presència del Hble. Sr. Antoni Castells, conseller d'Economia i Finances de la Generalitat.

El president del Cercle, Antoni Garrell obrí l'acte fent menció a la necessitat de que Catalunya esdevingui capdavantera en la Societat del Coneixement, per la qual cosa es requereix un canvi de mentalitat per part del Govern, de forma que el llarg termini s'implanti per sobre de les polítiques a curt depenents dels cicles electorals. Arrel del nou Estatut, Catalunya guanya en recursos i competències, moment idoni per establir quines hauran de ser les prioritats polítiques que marquin aquesta nova etapa. Per això necessitarem d'una forta voluntat política que vulgui assolir els objectius plantejats a Lisboa així com la voluntat d'arribar a un compromís entre els agents econòmics i socials per tal d'adquirir una visió estratègica de país.

La ponència del conseller Antoni Castells fou introduïda per Rodolfo Fernández, vice-secretari general del Cercle. El conseller va iniciar la seva intervenció afirmant que l'economia catalana gaudeix de bona salut i que no s'ha vist perjudicada pel fet que la qüestió catalana hagi estat de nou el centre del debat polític espanyol.

Per demostrar-ho, va fer un repàs exhaustiu de les últimes dades disponibles. Durant el 2005, Catalunya va assolir un creixement del 3,3%, el més alt dels últims quatre anys. Un creixement que gairebé triplica el de la zona euro i que tanca el diferencial que manteníem amb la mitjana espanyola. El conseller, però, va fer una crida a la necessitat que Catalunya vagi més enllà del fet d'haver tancat aquest diferencial i continuï essent el motor de l'economia espanyola, com ho ha estat històricament. També va destacar que Catalunya se situa cinc punts per sobre de l'Europa dels quinze en termes de PIB per càpita. La taxa d'ocupació, que el 2005 ha estat del 70,3%, ja se situa per sobre dels objectius que va fixar l'agenda de Lisboa per a l'any 2010. I la taxa d'atur (6,4%) està dos punts per sota de la mitjana europea i de l'espanyola, 8,3% i 8,7% respectivament. Segons va assegurar, Catalunya és la comunitat autònoma més dinàmica d'Espanya en termes de creació d'ocupació que, a la vegada és el país de la zona euro que crea més ocupació. De manera que també en termes d'ocupació la situació és francament bona, va assegurar.

El procés de creixement econòmic està unit a un procés de forta internacionalització de l'economia. El conseller va recordar que quan Catalunya va entrar a la Unió Europea, hi havia por que la situació es desestabilitzés perquè sortíem d'un mercat protegit. I no va ser així. Contra els diagnòstics més pessimistes, amb la integració europea Catalunya no només ha crescut sinó que s'ha internacionalitzat. El rati d'internacionalització de l'economia catalana, exportacions més importacions sobre el PIB, és del 100%. El pes de les exportacions de béns i serveis sobre el PIB és de l'ordre del 47%, mentre que l'any 1986 se situava en un 20%-22%. D'altra banda, el 75% de les exportacions

catalanes van a la zona euro, la qual cosa és, per una banda, senyal de major integració a la UE i, per l'altra, implica que també som més dependents del bon funcionament de l'economia europea. A més, Catalunya és un país amb un fortíssim pes del sector industrial, quatre punts per sobre de la mitjana europea. Això vol dir que la transició cap a una economia en la qual han de pesar més els serveis d'alt valor afegit, té uns costos elevats.

Durant la seva intervenció, Castells va remarcar que estem immersos en el procés de transformació d'un model de competitivitat basat en una economia precària amb costos laborals baixos vers una economia fonamentada en la productivitat. Que cal aprofitar el bon moment en què ens trobem per fer-ho d'una manera gradual i el menys traumàtica possible. Va distingir tres etapes en l'evolució del model de competitivitat català: fins al 1986, el mercat català estava molt protegit i depenia del mercat espanyol. Amb l'entrada a la Unió Europea, Catalunya va començar a exportar a Europa i va maximitzar els seus avantatges competitius en costos. Finalment, en la tercera fase, que és on ens trobem actualment, el repte que cal afrontar és la projecció de Catalunya a tot el món. Això obliga a impulsar un conjunt de polítiques fonamentals per poder millorar la nostra productivitat, que ens permetin abordar simultàniament dues assignatures. La de les millores de competitivitat vinculades a la potenciació d'infraestructures físiques i la de les polítiques derivades de l'agenda de Lisboa: la innovació tecnològica, la formació del capital humà i la recerca.

En aquest punt del discurs, el conseller va posar l'exemple d'altres regions europees similars a Catalunya. En va diferenciar tres models: aquelles regions amb grans centres financers, com serien París o Londres; regions amb una forta base industrial que han sabut fer la transició d'una economia industrial cap a una economia molt més avançada tecnològicament i de serveis d'alt valor afegit, com Baden Württemberg o Baviera; i les regions industrials que no han sabut fer la transformació, com Valònia o Pas de Calé. I ara Catalunya s'ha de plantejar si s'està dirigint cap al segon o el tercer?

Govern, empresaris i sindicats han impulsat l'*Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana*, amb dos objectius: impulsar aquell conjunt de polítiques que són imprescindibles per orientar el futur de l'economia catalana davant els reptes de la globalització. El conseller va destacar les dues mesures més emblemàtiques que preveu l'Acord: l'anglès i els centres integrals de formació professional. Pel que fa a la primera mesura, l'Acord pretén aconseguir que quan els alumnes catalans acabin l'ensenyament obligatori, dominin l'anglès com el català o el castellà. I quant a la segona, l'objectiu és que hi hagi empresaris en els òrgans de comandament dels centres integrals de formació professional perquè tinguin autonomia de gestió. L'Acord té el propòsit d'impulsar aquestes polítiques que són fonamentals, però també ha d'actuar de revulsiu.

El conseller va acabar la seva conferència fent referència a l'Estaut com la possibilitat de culminar el gran projecte del catalanisme polític: l'autogovern de Catalunya i, a més, jugar un paper actiu en el paper de l'Estat, a partir d'una doble lleialtat: la de Catalunya amb el conjunt d'Espanya i la del conjunt d'Espanya vers Catalunya. El va qualificar de magnífic acord i en va destacar el títol d'hisenda "que ens permet fer un salt qualitatiu

en matèria de finançament”. Un text que no tanca el model, com ha de ser, però sí que conté uns criteris bàsics que defineixen el que haurà de ser el sistema de finançament que ens permetrà disposar de més recursos i de més capacitat de decisió sobre aquests recursos, en la línia que marquen els països de característiques federals com Alemanya o Canadà.

Castells va recordar que, ara fa un any, alguns defensaven qüestions com ara sobirania fiscal absoluta, una Agència Tributària que recaptés tots els impostos pagats a Catalunya o una quota de retorn per a l'Estat. Uns principis que ja no constaven al projecte que va sortir del Parlament. Perquè, per arribar a un acord, calia treballar en un model de concepció federal que fes possible dues coses: l’afirmació del nostre autogovern i, al mateix temps, l’acceptació que Catalunya forma part d’una realitat que és Espanya de la qual “és lògic que prediquem una certa igualtat de drets i deures entre tots els ciutadans. I això ha estat possible”, va afirmar el Conseller.

Amb aquestes paraules, el conseller Castells finalitzava el seu discurs i donava pas al debat amb els socis del Cercle, moderat per Rodolfo Fernández.

Alberto Sanfeliu:

En primer lloc, comentar que a Catalunya ens manca que les empreses facin I+D, una qüestió difícil d’abarcabar per les PIMEs. Què s’hi pot fer?

En segon lloc, Catalunya posseeix una base industrial canviant però no està preparada per entrar dins de l’economia del coneixement. En funció dels tres models europeus, quin és el preferible per Catalunya?

Finalment, respecte la Llei de Ciència, es requerirà un cert pressupost. Com es pensa enfocar?

Antoni Castells:

Les característiques del nostre teixit empresarial (un 85% són PIMEs) són una dificultat afegida perquè les petites i mitjanes empreses inverteixin en I+D. L’Acord estratègic tracta aquesta qüestió, afavorint els mecanismes de transferència tecnològica i les relacions entre empreses i universitat.

Tenim una estructura industrial potent, cosa que ens dóna avantatges però a la vegada també ens hipoteca. A la Unió Europea hi ha regions que han estat capaces de convertir aquest fet en un actiu i d’altres que no. Catalunya vol ser una d’aquestes darreres regions.

Referent a la Llei de Ciència, està a punt d’entrar al govern i serà una Llei que ens permetrà avançar en aquesta matèria. La inversió i despesa en I+D avui en dia es situa en un 1,48% sobre el PIB; malgrat que no arriba al desitjat 2%, no hem d’oblidar que el creixement en I+D en els darrers cinc anys ha augmentat del 1% al 1,4%, i actualment Catalunya és la Comunitat Autònoma que produeix més I+D empresarial.

Jordi Capelleras:

Malgrat no és competència de la Generalitat, hi ha un projecte de Llei que preveu suprimir les deduccions per recerca, desenvolupament i innovació, procés que ara comença i finalitzaria al 2011. Quina és l’opinió de la Generalitat o del partit socialista sobre aquesta eliminació total de les ajudes a la recerca?

Ermengol Casanovas:

Amb la intenció de respondre a Alberto Sanfeliu, comentar que l'Ajuntament de Barcelona té una agència de col·locació on cada any neixen moltes empreses que fan innovació, de les quals al cap de cinc anys en sobreviuen un 85%.

Es diu a tot arreu que l'Estatut millora els recursos econòmics per la nostra comunitat, uns parlen d'unes quantitats, altres d'altres. Desitjaria que el conseller ens pogués aclarar de quines xifres estem parlant i quins són els beneficis o pèrdues que es poden derivar d'aquest nou Estatut.

En el tema de transferència de tecnologia, la universitat és un motor d'investigació, però els que fem innovació des de l'empresa moltes vegades ens trobem amb un competència deslleial. Quina és l'opinió al respecte del departament d'Economia i Finances de la Generalitat?

Respecte als diners que el Govern destina a les subvencions i ajudes a la recerca, Ermengol Casanovas manifestà la seva preocupació pels pay-offs que han de pagar les empreses que accedeixen a les ajudes i el overhead que tenen les organitzacions que les distribueixen.

Finalment, E. Casanovas féu menció a la necessitat de cultivar la qualitat de la informació dins de les empreses i govern a part de perseguir l'excel·lència en les execucions.

Pere Monràs:

Tenim una economia que va bé, i per tant, és ara que s'han d'impulsar els canvis. En el tema de la sanitat (35% del pressupost públic), per exemple, ens hem de plantejar si necessitem més metges o el que s'ha de promoure és canviar el sistema d'innovació. Si entrem en l'àmbit de l'educació, també se n'ha parlat molt sobre la desmotivació que sofreixen els joves de 14 a 16 anys. La solució que se li intentava buscar és la d'augmentar el nombre d'assistents socials, educadors... però ningú no es plantejava si l'escolarització obligatòria és necessària en aquesta edat. La qüestió és que ens hem de replantejar la forma d'abordar els problemes. Sovint no s'entra ni es fa l'esforç d'entrar a l'arrel dels problemes.

Pel que fa al tema de les fundacions, com per exemple la Fundació del Cercle per al Coneixement, que necessita recursos per movilitzar continguts sobre la societat i economia del coneixement, els que estan disposats a donar aquests recursos reben una desgravació del 20%, el mateix percentatge que pot rebre una fundació de l'esport. No es pot fer un altre tractament de l'espai que faci distincions i diferenciï bé les coses?

Antoni Castells:

La primera qüestió que plantejava en Jordi Capelleras, les conseqüències de la reforma de l'impost de societats, és un tema que tot just ara comença el seu procés. La filosofia que inspira la reforma en un principi no és dolenta, es vol "netejar" la base i baixar el tipus impositiu. De totes formes, s'haurà de veure en un futur quin serà l'impacte concret en alguns casos, com pot ser el de les deduccions en I+D.

Des del Govern treballem conjuntament amb l'Ajuntament de Barcelona en moltes iniciatives, considero que és una mostra de que les empreses innovadores tenen possibilitat de tirar endavant.

Respecte la qüestió dels recursos que ens donarà l'Estatut, crec que és una frivolidat voler quantificar les xifres tant a l'alça com a la baixa. Amb l'acord de finançament el que s'ha fet és pujar la participació en els percentatges dels impostos. 4.300 milions d'euros és el que dóna de més, passar a l'IRPF del 33% al 50%, a l'IVA del 35% al 50% i en els impostos especials del 40% al 58%. De totes formes, el que rebrem de més per aquí se'ns treurà de les subvencions, per tant el resultat final dependrà de la negociació que es doni després de l'Estatut i sobretot de com s'estableixi el mecanisme de subvencions d'anivellament. En funció d'això, la quantificació final ens donarà més o menys recursos. El que sí que es pot afirmar ara és que l'Estatut assentarà unes bases que ens permetran estar en una situació molt més favorable per negociar els mecanismes de subvencions d'anivellament. Si nosaltres paguem impostos per sobre de la mitjana, una part d'aquests han d'anar cap a la solidaritat, cosa que passa arreu del món però no s'està donant ara a Espanya. I en aquesta línia va el debat real.

Els temes de transferència de tecnologia són claus, i per a que aquests siguin possibles és necessari que funcionin de manera interrelacionada les empreses, parcs científics i universitats. Cal desenvolupar una major flexibilitat per a poder treballar més conjuntament entre els diferents àmbits. Irlanda és un exemple clau per exemplificar la importància que la universitat ha tingut en l'impuls tecnològic del seu país. Això no obstant, tenint en compte la diferència en dimensions del seu país comparat amb el nostre, hem de ser conscients que aquí no ens podem permetre experiments que després no funcionin bé.

En matèria d'innovació i de recerca a Catalunya i a Barcelona tenim un nucli de recerca de primeríssim nivell i ara estem impulsant la Bioregió per potenciar la biomedicina al nostre país. En Bioregió hi participem el govern, la indústria i els centres de recerca amb les universitats al capdavant. De fet, tenim tots els elements disponibles i recolzament per a que els emprenedors puguin jugar i apostar fort.

Cada any augmenta un 3,5% la població escolaritzada, per la qual cosa aquest any incrementem el nombre de mestres en 7.000. La nostra piràmide poblacional creix contínuament per tots dos extrems d'edat.

En quant al tema d'ajudes a les fundacions, prenc nota tot i que la Generalitat no té massa marge de maniobra en la política fiscal que afecta a les fundacions.

Ricard Ruiz de Querol:

S'ha dit que a Catalunya s'han de fer dues coses alhora: millorar les infraestructures físiques i transformar el teixit industrial o model de competitivitat. Quan parlem d'infraestructures, tenim el mateix grau de concreció govern i societat civil? Si no fos el cas, què podríem fer per a què això fos possible?

Dirk Kremer:

En els darrers mesos s'ha parlat molt de que l'Estatut serà la panacea per a la societat catalana, quan a mi em dóna la impressió de que l'efecte serà el mateix que al 1992. Sobretot si ens fixem en qüestions com la baixada d'ocupació al sector industrial i la pujada en serveis de poc valor afegit. En els últims anys a Catalunya els salaris s'han quedat totalment estancats, i si pretenem projectar Catalunya a un món global amb aquesta proliferació de serveis de poc valor afegit, el camí que estem agafant és l'equivocat.

El conseller també ha parlat de regions europees que podrien ser el model per a Catalunya, com Bavaria que sí seria un exemple a seguir i Renania-Westfalia que no ho seria. Considero que hem de tenir en compte que en aquests estats federals, a Alemanya es va prendre la decisió de retallar competències, ja que essent un país tan descentralitzat com és, no pot funcionar d'acord al que marca un món globalitzat com el que estem vivint.

Vull mencionar també que Catalunya és una de les comunitats autònomes que té un grau de fracàs escolar més gran. Potser el que caldria fer-se és no malgastar o desaprofitar els recursos, sinó gestionar-los millor.

Finalment, m'agradaria fer un últim comentari: a Catalunya tenim un problema, i són les llengües. L'anglès pràcticament no es parla i el castellà també cada cop menys, cosa que dificulta que els nostres estudiants universitaris puguin trobar feina fora de Catalunya.

Antoni Farrés:

Ens trobem en un moments en que com a país no tenim una il·lusió col·lectiva ni compartim uns objectius comuns. Per a lluitar contra això en primer lloc hem de tenir un model a seguir i en segon, s'ha de fer pedagogia des dels poders públics cap a la ciutadania explicant el què realment significa la globalització, perquè el progrés sense cohesió social és inviable. El que sí que no ens podem seguir permetent és el fracàs escolar que tenim. De fet, la facultat de pedagogia a la UAB no ha modificat els seus plans d'estudi pel que respecta a la formació dels mestres en els darrers anys, de forma que no ha incorporat l'ús i ensenyament didàctic que permeten les noves eines informàtiques. L'educació no necessàriament requereix de més diners, sinó d'una presa de consciència que la forma d'ensenyar ha d'evolucionar acord als nous temps.

Per finalitzar, Antoni Farrés féu menció de la necessitat de que l'Administració Pública tingui present el temps com un factor econòmic, per tal de que faci un salt qualitatiu i passi de l'eficàcia a l'eficiència.

Antoni Castells:

L'Acord Estratègic és el conjunt de polítiques i mesures quantificades que ens ajudaran a traduir els eixos essencials de Lisboa. Tenim dos grans desafiaments al davant; un que ens ve de fa temps, que són les infraestructures de telecomunicacions i energètiques, i per l'altre costat, els desafiaments que presenta la societat del coneixement. No se pot afrontar un repte sense afrontar l'altre. A Lisboa es deia que Europa s'havia de convertir en la zona més avançada del món en sectors tecnològics i economia del coneixement, situant-se a l'alçada o fins i tot superant els Estats Units. Això implica sobretot polítiques de formació del capital humà, innovació tecnològica i recerca.

L'Estatut evidentment no és la panacea, sinó és un instrument. Divergeixo de la idea d'en Dirk Kremer sobre el 1992, entre altres coses perquè posicionà Barcelona com una ciutat de primeríssim nivell del món en tots els rànquings que podem establir. El 1992 és un exemple de gran revulsiu i d'aprofitament d'una excusa per fer una transformació estructural de fons. Tant de bo avui en dia trobéssim un 1992 per a Catalunya.

Quan parlava de les regions europees, en el cas de Baviera és fàcil posar-se d'acord, mentre que en el de Renania-Westfalia poden sorgir dubtes. Nordrhein-Westfalen mostra una economia força diversificada, compta amb molts recursos i té una població

d'aproximadament 20 milions de persones, aspectes que els poden ajudar a iniciar la transformació vers un altre model de competitivitat. Res a veure amb la regió francesa de Nord-Pas-de-Calais, d'indústria pesada molt forta i actualment econòmicament estancada.

La problemàtica del federalisme alemany s'allunya de la nostra situació, i malgrat els retocs que ara s'hi estan produint, em segueix semblant un bon punt de referència. El federalisme alemany és el federalisme cooperatiu per excel·lència, cosa que pot provocar conseqüències negatives en termes d'incentius i de polítiques pròpies. El paper que hi juga el Bundesrat és clau, encara que a vegades el consens i el pacte poden comportar que les decisions siguin difícils de prendre. Si Alemanya s'ha excedit per un costat, Espanya es troba a l'altre extrem, amb una adherència unitària encara molt forta i un nacionalisme espanyol molt arraigat. Hem de creure en Catalunya i Espanya a la vegada i potenciar-nos mútuament.

Respecte el fracàs escolar comparteixo les vostres preocupacions, tot i que voldria esmentar que aquest es reparteix molt desigualment, dependent del territori/barri i de la renda dels pares. En part, el fracàs escolar deriva de la degradació del sistema públic educacional, per la qual cosa és imprescindible que trobem els mecanismes per prestar un servei públic de primer nivell i que acompleixi una funció d'integració social. En funció d'això és necessari desenvolupar els mètodes que ajudin a avaluar l'eficiència en la prestació dels serveis.

Marc Monràs:

La publicació de les balances fiscals és un tema profundament democràtic, ja que sense transparència no es pot parlar de democràcia. Fins ara, arrel de l'Estatut, el debat s'ha centrat en la problemàtica del finançament entre Espanya i Catalunya, quan en realitat el que té molt més valor és parlar sobre democràcia-no democràcia, claretat o poca transparència. Hem fet bé eludint fins ara aquesta problemàtica derivant la discussió vers el fet català o espanyol?

Eugeni Bofill:

Tinc la impressió de que tenim una PIME molt poc introduïda en les TIC, perquè ven tecnologia però en fa molt poc ús. Les polítiques de govern van més en la línia de fomentar les subvencions en comptes de buscar formes més innovadores de finançament que permetrien a les petites i mitjanes empreses fer projectes a un cost assumible.

Estic d'acord amb el conseller de que el tema del fracàs escolar va íntimament lligat a la classe social, però vull comentar que dubto que afegint una sisena hora es solucionés el problema. La qüestió radica més aviat en poder atendre la diversitat en les escoles, és a dir, arribar a ràtios de desdoblament de classes.

Antoni Castells:

Les balances fiscals són fruit d'un procés d'elaboració en el qual hi ha diferents opcions metodològiques. Jo no sóc massa partidari de que el ministeri publiqui mensualment els valors absoluts de les balances, però sí que proporcioni les dades i la informació necessàries per a que cadascú pugui fer els seus judicis propis. El Govern de l'Estat per primer cop ha posat en marxa una Comissió en el si de l'Institut d'Estudis Fiscals per realitzar precisament aquesta tasca. Tot i així, no considero convenient basar el

finançament autonòmic sobre les balances fiscals, ja que la quantificació d'una balança és una xifra, i per això requerim de criteris per avaluar-la.

Sens dubte, l'anivellament sí que ha d'existir, però no fins l'extrem de que una Comunitat Autònoma deixi de tenir incentius per pagar impostos. Alemanya en aquest sentit ha tingut un model d'anivellament progressiu que no ha donat mals resultats.

Comparteixo l'opinió de l'Eugeni Bofill sobre les PIMEs i la idea de que les subvencions no ho solucionen tot, ja que a vegades desincentiven i porten a la no acció.

Per finalitzar l'acte, a mode de cloenda, en Salvador Estapé, secretari general del Cercle agrai l'assistència al sopar del conseller Antoni Castells i recordà les properes activitats del Cercle dins del marc d'aquest nou cicle de sopars-debat.